

Vergrijzing en Verzilvering: het AOW-standpunt toegelicht

Op pagina 54 van het conceptverkiezingsprogramma kunt u lezen hoe de ChristenUnie om wil gaan met de gevolgen van de vergrijzing voor de overheidsfinanciën. De discussies binnen en buiten de partij spitsen zich met name toe op de vraag hoe de AOW betaalbaar blijft en of het terecht en eerlijk is om de AOW voor een groter deel uit de algemene middelen te betalen. Dit A4-tje dient ter verduidelijking, ter toelichting en ter onderbouwing van het in het conceptverkiezingsprogramma neergelegde AOW-standpunt.

Aanvullende informatie over vergrijzing en verzilvering (zie verder pag. 54)

- Oorzaken vergrijzing: mensen leven langer (een zegen) en krijgen minder kinderen. Er komen steeds meer ouderen, zeker in verhouding tot de actieve beroepsbevolking. Stonden in 1960 tegenover ieder 65-plusser nog 6 à 7 werkenden; nu zijn dat er minder dan 5; en in 2040 staan nog slechts iets meer dan 2 werkenden tegenover iedere 65-plusser. Nog wat cijfers: in 1950 was 7,7% van de bevolking 65 jaar of ouder; nu is dat 14,3%; en in 2040 is dit percentage gestegen tot bijna 25% van de bevolking. Daarna ontstaat een nieuw evenwicht op een structureel hoger niveau dan nu. Tussen 2006 en 2040 zal de groep mensen tussen 20 en 65 jaar afnemen van 10 naar 9 miljoen.
- Gevolgen voor de overheidsfinanciën: bij ongewijzigd beleid zullen de extra overheidsuitgaven samenhangend met de vergrijzing (*gezondheidszorg, AOW*) de extra overheidsontvangsten (*meer belastinginkomsten als gevolg van stijgend pensioeninkomen, meer BTW-opbrengsten en meer inkomsten uit successierecht*) op lange termijn (2040) ruimschoots overtreffen. Weliswaar zullen de WW en WAO-uitgaven ook dalen, omdat minder mensen aan de kant staan, maar ook deze uitgavenvermindering is bescheiden in vergelijking met de totale uitgavenstijging. Zo zullen bijvoorbeeld de AOW-uitgaven stijgen van 4,7 naar 8,8% van het bbp (bruto binnenlands product).

De ChristenUnie wil dat de AOW-leeftijd 65 jaar blijft (*maar mensen wel stimuleren om, als ze dat kunnen en willen ook na het 65^e jaar, te werken*). De ChristenUnie wil dat sparen voor de oude dag fiscaal aftrekbaar blijft (*ons ijzersterke pensioenstelsel moet intact blijven*). Bovendien moet de AOW-uitkering structureel welvaartsvast zijn: als de lonen stijgen, moet de AOW ook omhoog (*dit in tegenstelling tot de afgelopen jaren; toen het economisch tegenzat heeft het kabinet Balkenende II de AOW-uitkeringen bevroren*).

Maar hoe houd je de AOW dan ondanks de vergrijzing toch betaalbaar?

Door het huishoudboekje van de overheid gezond te houden om zo de staatsschuld terug te dringen; de arbeidsdeelname te bevorderen - waardoor meer mensen premies en belastingen betalen; en een verdere fiscalisering van de AOW. (*De ChristenUnie diende daarom na Prinsjesdag een tegenbegroting in, waarin een begrotingsoverschot wordt gerealiseerd dat 2x zo groot is als het begrote overschot van minister Zalm*)

Wat houdt dat in, fiscalisering van de AOW?

De AOW-premie is 17,9% en wordt geheven over schijf 1 en 2 van de loon- en inkomstenbelasting (*box 1*). 65-plussers zijn vrijgesteld van premieheffing. Fiscalisering van de AOW betekent dat de AOW-premie voor 65-minners omlaag gaat, terwijl tegelijkertijd de belastingtarieven in de eerste twee schijven met eenzelfde percentage stijgen. Dit heeft tot gevolg dat de AOW minder dan nu uit premie-inkomsten wordt betaald en meer uit de algemene belastingmiddelen, waaraan ook 65-plussers bijdragen. Overigens, de AOW wordt nu reeds sluipenderwijs gefiscaliseerd. Sinds 1997 is de tot dan telkens stijgende AOW-premie namelijk bevroren op 17,9%. Hierdoor zijn de premieopbrengsten al een aantal jaren te gering om alle AOW-uitkeringen te kunnen

financieren. Op dit moment wordt al meer dan 20% uit de algemene middelen betaald en dit percentage stijgt gestaag.

Hoe zit het precies met de fiscalisering die in het verkiezingsprogramma wordt voorgesteld?

De AOW-premie gaat de komende kabinetsperiode met 0,75% per jaar omlaag. Aan de andere kant gaat het belastingtarief in de belastingschijven 1 en 2 met datzelfde percentage omhoog. Ouderen met AOW en een aanvullend pensioen tot € 18.000 mogen er daarbij niet op achteruit gaan en worden gecompenseerd. Deze compensatie vindt plaats door een verhoging van de AOW (*vanwege de nettokoppeling aan het nettominimumloon*) en een 'pensioentoeslag'. Hierdoor worden ouderen met een aanvullend pensioen tot € 18.000 volledig gecompenseerd in deze verschuiving van premie- naar belastingheffing.

Gaan ouderen er door de fiscalisering van de AOW op achteruit?

Ouderen met een aanvullend pensioen tot € 18.000 merken niets van de voorgestelde fiscalisering. Zij gaan per saldo niet meebetalen aan de AOW. Vanaf een aanvullend pensioen van € 18.000 gaan ouderen ten opzichte van nu wel meer bijdragen aan de AOW.

Deze maatregel kost de komende kabinetsperiode de ouderen per saldo bijna niets vanwege de compensatie tot een aanvullend pensioen van € 18.000. Maar in de toekomst gaat deze maatregel de overheid wel geld opleveren. Er zijn nu namelijk nog maar weinig ouderen met een volledig en hoog aanvullend pensioen, maar bij iedere nieuwe lichter AOW'ers worden dat er meer. Zij hebben al die jaren niet alleen hard gewerkt, maar ook fiscaal aantrekkelijk kunnen sparen voor hun oude dag, het is volgens de ChristenUnie niet meer dan redelijk dat zij op hun beurt de AOW betaalbaar helpen houden.

Maar waarom kiest de ChristenUnie voor een verdere fiscalisering van de AOW en niet voor een andere maatregel?

De ChristenUnie maakt deze keuze om de gevolgen van de vergrijzing zo goed mogelijk op te vangen. De ChristenUnie heeft het lef nu te kiezen in de wetenschap dat nu ingrijpen minder pijnlijk is voor een ieder dan de ingrepen op de lange baan te schuiven. Deze maatregel is rechtvaardig, solidair en duurzaam. Andere maatregelen zijn ook mogelijk, maar deze voldoen niet aan de criteria rechtvaardig, solidair en duurzaam. Daarbij valt te denken aan maatregelen die sommige andere partijen voorstellen, zoals het individualiseren van de algemene heffingskorting (*zodat deze basisaftrek niet meer overdraagbaar is van de ene naar de andere partner; dat betekent een financiële strop van meer dan tweeduizend euro voor 'kostwinnergezinnen'*) of het verhogen van de eigen bijdrage in de zorg. Dat willen we niet.

Door te kiezen voor het driesporenbeleid 1) staatschuld verminderen, 2) arbeidsparticipatie bevorderen en 3) de AOW verder fiscaliseren handelt de ChristenUnie in lijn volgens het christelijk-sociale gedachtegoed, evenals de PCOB en het CNV, die deze oplossing ook voorstaan.